

## Gerlék és galambok

Eszter nem ismerte az apját, egyéves volt, amikor az továbbállt egy fiatal magyar ringyóval, ezt a nagymamája mondogatta gyakran, úgy megnyomta az r hangot, hogy egybefolyt a két szó, magyarringyó, mintha egy szarkát tanítottak volna meg beszélni, szép, piros arca beleremegett, de Eszter sokáig nem tudta, mit jelent a ringyó szó, azt se, hogy ha már valaki ringyó, akkor miért éppen magyar ringyó, miért nem román ringyó, igaz, Betti Magyarországról jött látogatóba Erdélybe, a szomszédjukban szállt meg, s leakasztotta az apját, ő csak annyit tudott, hogy emiatt a ringyó miatt kell neki az édesanyjával kettesben élni, az anyja három váltásban dolgozott a textilgyárban, legtöbbször egyedül gubbasztott az egyszobás garzonlakásukban, s mindig szúrást érzett a szíve táján a mellkasában, amikor lánypajtásai elmesélték, hogy ők esténként bekérezkednek a szülők hálószobájába, bebújnak a paplan alá anya és apa közé, ahonnan a fejük búbja sem látszik ki, ott édes szagok csapják meg az orrukat, az apué egészen más, mint az anyué, mondta Orsi, s ilyenkor huncut kacarászásba kezdett.

Szerette a nagymamáját, nemcsak azért, mert az ő nevét örökölte, s rá hasonlított, hanem azért is, mert nem köntörfalazott sokáig, ha ki kellett mondania az igazságot, úgy csapta oda a szót, mint a gyúródeszkához a tésztát, amikor rétest, pánkót vagy csörögét sütött, meglátjátok – mondta –, ez a fene nagy szabadság tönkre tesz minket, milyen dolog az, hogy csak úgy fölbogozza valaki a farkát, s kimegy Magyarországra, ez a disznó Ákos – ez Eszter édesapja volt – meghágja a magyarringyót, mégpedig a házastársi ágyban, mialatt a feleségének bogosodik a lába, s rothad a tüdeje az éjszakai műszakban, aztán kapja magát, itthagya csapot-papot, hipp-hopp már Pesten is vagyok! Egy magyar se marad így Erdélyben, visszasírnátok ti még Ceaușescut, aki lezárta a határokat, s leültetett mindenkit a seggére.

HEGEDŰS IMRE JÁNOS (1941) Székelyhidegkúton született író, irodalomtörténész. Benedek Elek monográfusa. 1984-ben Ausztriába emigrált. Munkatársa volt a *Bécsi Naplónak*, tudósítója a Szabad Európa Rádiónak.

Ilyen szabad szájú volt a nagyanyja, soha nem küldte ki őt, ha beszélgettek, követelte, maradjon ott, tanulja meg idejében a gyerek, milyen mocskos ez a világ, legalább nem fogja csalódás érni, ha felnőtt.

Eszter szívesen téblábolt a felnőttek között, már csak azért is, mert a rokonok és a barátok mind magyarok voltak, magyarul beszéltek, de azt nem szerette, ha egy román szomszéd vagy Toni bácsi valamelyik román szaktársa közéjük vegyült, mert akkor románra kellett fordítani a szót, sokszor az az egy miatt tízen-tizenötön törték a román nyelvet, különösen az asszonyok szenvedtek, mert ők nem voltak katonák, ahol ragadt volna rájuk valami, inkább hallgattak, hogy ne szégyenüljenek meg.

Vágyott ő a gyermektársaságra is, de csak a játszótéren és a Küküllő partján, ahová nyaranta eljártak fürödni, találkozott magyar leánykákkal, mert az anyja román tagozatra íratta, román világ van – mondta –, mi is románok leszünk előbb-utóbb, jobb előbb, mint utóbb, nem szenvedünk sokáig. Ezt ugyanúgy nem értette Eszter, mint a játszótársak történeteit, hogy lehet az – gondolta –, hogy két világban élnek, amikor rokonok jönnek hozzájuk, vagy amikor a nagymamához mennek, akkor magyar világ van, s máskor mindenhol román.

Forrott az anyjában a bosszú, amiért a magyar ringyó elragadta az urát, megmutatom én nektek, mondta, hogy nem sokáig leszünk mi a románok cselédei, olyan románt nevelek az lányomból, térden csúszik előtte a fél világ.

A Tudor Vladimirescu lakónegyedben kevés magyar élt, a szászokat eladták, s románokkal árasztották el a várost, de ők sem voltak egyformák, egyik család Szuceavából származott, a másik Moldvából, a harmadik Olténiából, s Esztert arra intette az anyja, ha csak lehet, barátkozzon az iskolában olyan leánykákkal, akiknek a szülei Moldvából jöttek, azok nem gyűlölik a magyarokat, és őrizkedjen az oltyánoktól, mert azok rosszfélék.

Ezen is sokat törte a fejét Eszter, miért ilyen az egyik román, miért olyan a másik, ő az osztályban nem látott semmilyen különbséget köztük. Ez azért jelentett gondot neki, mert ha már – ahogy az anyja mondogatja – előbb-utóbb be kell állni románnak, akkor ők milyenfajta románok legyenek? Szuceavaiak? Moldvaiak? Munténiaiak? Oltyánok? Még a Bărăganból és a Duna-deltából is szálíngóztak családok, de ő nem merte megkérdezni, ki honnan jött, mert tudta, ezt nem szabad firtatni, mert dühösek lesznek, a románok nem jövevények, jövevények mi vagyunk, magyarok, jobban is tennénk, ha visszamennénk Ázsiába, ahonnan jöttünk.

Egészen kicsi korától hallgatta erről a felnőttek beszédét, ha összejött a rokonság, Tóni, a nagybácsi és a nagymama szidta a románokat, Juci, az édesanyja húga védte őket, mert Nicu, a férje erdélyi román volt, Máramarosból vándorolt ide, a Küküllők vidékére, soha nem jelent meg a családi összejöveteleken, a húsvétot, a pünkösdöt ortodox vallás szerint máskor tartotta, a gyerekeit, Lenucát és Cornelt is csak ritkán engedte el, rendszerint születésnapjukra, mert akkor pénzt kaptak ajándékba, amit furcsán köszöntek meg, azt mondták, „Készéném szépén!”, ennyit tudtak magyarul.

Otthon érezte magát igazán jól. Egyedül. Tóni bácsi, az asztalosmester, egy paravánnal kettőbe választotta a szobát, így édesanyjának is jutott egy keskeny rész, és neki is, a bejárati ajtó anyához került, de a paravánra is készült vékony deszkából egy ajtócska, ő ott át tudott járni, szerencsére két szemben levő ablakuk volt, az övé a szomszéd panelház tűzfalára, az anyjáé az udvarra nézett, ennek azért örült, mert a párkányokon, a cserepeken, a csatornákon és a két épület között felnőtt sovány ecetfán megtelepedtek a balkáni gerlék és a galambok, s Eszter felülről, a negyedik emeletről órák hosszat figyelte ezeket a madarakat. Egyenként ismerte őket, beszélt hozzájuk, kedvencet is választott, egy kecses nyakú, örvös gerlét, tudta róla, hogy kakas, mert a pázásukat is megfigyelte, mindent tudott már kiskorában a szaporulatról; a paravánra azért volt szükség, mert Florin, édesanyjának a házi barátja néha éjszakára is náluk maradt, olyankor mindig behozta magának a sezlon mellé a bilit, ne kelljen rajtuk keresztül kimenni a vécére.

A tizedik születésnapjára egy doboz színes filckészletet kapott az anyjától, és ő hozzákezdett rajzolni. Akkor már harmadikos vagy negyedikes lehetett, tűrhetően beszélt románul, a gerléket s a galambokat is úgy szólította meg, románul suttogott hozzájuk szép, selymes szavakat, elhalmozta őket díszes jelzőkkel, de vigyázott, nehogy meghallja az anyja, pedig – szerinte – itt, a Tudor Vladimirescu lakótelepen a gerlék s a galambok csakis románok lehetnek, románul turbékolnak, különben be sem merészkednének ide, de ezt senkinek nem mondta, mert attól félt, elmeháborodottnak tartaná.

Először ceruzával készített rajzokat Puiuról, így nevezte el a kedvencét, élvezettel húzta meg a nyak ívét, a fej, a két gombszem, a kékesfekete csőr is jól sikerült, néhány ilyen torzót meg is hagyott, ezeket a lapokat ráragasztotta dísznek a paraván falára.

Egyik év kora tavaszán akkora öröm érte, hogy beleremegett, nem akarta elhinni. Egy gerlepár beleköltözött az erkély virágvályújába, oda hordta Puiu, a kakas a sok hulladékot, spárgát, szalmaszálat, drótot, zsineget, vékony ágat, abból hevenyészett a tojó gyatra fészket, abba rakta le a két fehér tojást, és kezdte meg a kotlást.

Eszter összefogott kézzel könyörgött az édesanyjának, ne kergesse el a madarakat, teregesse a ruhát benn, a szobában, ha szeget ütnek a két szemben levő falba, ki lehet húzni a spárgát, az ő kis szobarészében keskeny a sezlon, a tanulóasztala is egy falra szerelt lappancs, amit föl lehet hajtani, le lehet engedni, Tóni bácsi művészkedte, van hely bőven.

Vagy túl fáradt volt az édesanyja a három műszaktól, vagy megsejtette, hogy ez az egyetlen öröme a lányának, nem bántotta a gerléket, leoldozták az erkélyen a spárgákat, s benn rögtönöztek szárítót, a paraván teteje is megtelt száradó ruhákkal.

Ilyen közletről könnyebb volt lerajzolni Puiut. Állt a fészek mellett a virágvályú párkányán – abban az évben az anyja nem ültetett palántákat –, s mintha csak modellt ült volna, méltóságosan nyújtotta a nyakát, máskor hajlongott, mint egy dervis, majd hirtelen erős szárnycsattogtatással elrepült.

Ettől kezdve minden szabadidejét rajzolással töltötte Eszter. Különös erőt érzett magában, ha kezébe vette a ceruzát, a filctollat, később az ecsetet, a nagymama ajándékát. A madár testét, a szárnyakat, a farktollakat, a lábakat nehezebb volt megrajzolni, sok apró vonásból jött létre az alakzat, hosszasan bajlódott a színárnyalatokkal, a szürkés homokszín a háton, a rózsaszínes árnyalat a hasi részen, a farktoll fekete sávja nagy figyelmet, fantáziát követelt. A nyaköv meghúzásakor már-már művésznek érezte magát, az örv, a fekete vonal, két oldalán fehér szegéllyel, a balkáni gerle legfőbb dísz, ezt különös gonddal dolgozta ki. S amikor a pirosas lábak is elkészültek, már csak a szem szivárványhártyájának kellett alig észrevehető vörös színárnyalatot adni.

Ezt már a rokonságnak is megmutatta, elvitték Toni bácsihoz, éppen nála volt a nagymama, megcsodálták, megdicsérték, csak akkor háborodtak fel, amikor meglátták a rajzlap alján a nevet: Puiiu.

– Hát te megbolondultál, leányka? Román nevet adtál a madárnak? – kiáltott rá a nagyanyja.

Eszter lehajtotta a fejét, megnémult, érezte, ezzel a rajzszenvédéllyel, a román gerlével és a román iskolával végleg egyedül maradt, nincs ember körülötte, aki megértené, mi történik a lelkében. Úgy menekült vissza a paraván mögé, mint a mogyorópele az odújába, homlokát nekinyomta az ablaknak, és nézte a gerlepart. Hamarosan kikeltek a tojások, az anyjuk bedugta csőrét a fiókák szájába, begytejjel etette őket, a szülők közül hol az egyik, hol a másik repült el élelmet szerezni, napraforgót, borsót, kukoricát, magokat, még csigát is, s amikor kinőtt a fiókák tolla, szárnya, kiröpítették őket, s kezdték az életet előlről. Nagy bókolással, burkolással udvarolt a hím, párzás után újból lerakott a tojó két tojást, azokat is kiköltötték, fölnevelték, aztán háromszor-négyszer ismételték meg ugyanezt.

Eszter nem győzte csodálni őket. Hogy tudnak ilyen sok fiókát felnevelni? Mi hajtja őket? Hogy nem fáradnak bele? Ahogy teltek az évek, ahogy végezte a román iskola osztályait, mind jobban és jobban összeforrott velük, megtöltötte a lakást rajzokkal, vízfestményekkel, a fészkek, a fészkekben a tojások, a fiókák, az etetés, a párzás mind-mind egy-egy téma és nagy élmény volt számára, olyan közel álltak hozzá, hogy nem tudta különválasztani a saját életét a gerlék életétől, ők az én társaim, gondolta, ők a barátaim, és a rajzok a paravánon, azok elválasztanak a világtól, úgysem értem, amit a felnőttek csinálnak, mennyivel tisztábbak és becsületesebbek a madarak.

A román osztályban nem egyedül volt magyar, két fiú és három lány ugyanide járt, de még a szünetekben sem beszélhettek egymás közt magyarul, behívták őket az igazgatói irodába, s ott, az osztályfőnökük jelenlétében, szigorúan rájuk parancsoltak, beszéljenek románul, ha ide jöttek, viselkedjenek úgy, mint jó románok, az tűrhetetlen, hogy azt, amit azon a barbár ázsiai nyelven ugatnak, nem érti a többi gyerek. A nevét is megváltoztatták, a Simonffy Eszterből Simeon Estera lett, legalábbis ezt írták be az osztálynaplóba, ezen a néven szólították ki felelni, becenevet is kapott iskolatársaitól, Sima, vagyis Szima, mert románban a s az sz.

Akkor nőtt meg a tekintélye az osztálytársai előtt, amikor felolvasta vallásórán a dolgozatát a bibliai Eszterről. Hálás volt a téma, a nemzetét megmentő asszony, Ahasveros perzsa király zsidó felesége hazabeszélt, megmozgatta a heroikus mámorban élő román diáktársak fantáziáját, a kiválasztott nép, a kivételes képességekkel megáldott náció a történelem legnehezebb próbáit is kiállja, természetesen magukra és nem a zsidóságra gondoltak ilyenkor. Eszter választás út elé került, valahol mélyen élt benne a tudat, hogy ő magyar, de az ismeretei a románsághoz kötötték, az eszményeket sem kereshette máshol, könnyebb volt azokkal azonosulni, mint vajúdni a végtelenségig.

S különben is az évek olyan gyorsan teltek, hogy nem volt ideje önmagával sokat foglalkozni, hatalmas volt minden tantárgyból az anyag, történelemből a dákok és a rómaiak hőseit méltatta hevülettel a tanáruk – három fiú az osztályban Traian volt, kettő Constantin –, magyarázata gyakran csapott át tüzes szónoklatba, s azt, hogy a románok a dákok leszármazottai, éppen csak kőbe nem véste.

Irodalomból a hazafias verseket fejből kellett tudni, s a nemzeti ünnepeken szavalni, a románság makulátlan jelleméről szóltak ezek a rapszodiák, szorgalom, hősiesség, bátorság, kitartás: Eszter az elején mindezt közömbösen vette tudomásul, de idővel felszívódott benne a tudat: glóriás nép a román, túltesz más nemzeteken, a bolgárokon, a szerbeken, a németeken, nem is beszélve a magyarokról, akik – szerintük – degenerált fajzat, romlott vérű nemesekből és zsidókból verbuválódott össze, ezt persze nem a katedráról hirdették a tanárok, csak suttogták az emberek egymás között. Csupán a biológia és a növénytan hozta zavarba Esztert, mert újra kellett tanulni a fák, füvek, virágok, állatok neveit, s mivel magyarul már tudta azokat, emiatt összekeveredtek a fejében, a tölgy helyett stejart kellett mondani, a fűz helyett salciet, a gyöngyvirág helyett lacrimioarát, a tehén helyett vacát, a disznó helyett azt, hogy porc. Nyomorék mondatok kavargtak az agyában, amelyeknek fele magyar volt, fele román.

Kedvenc állata, a galamb románul porumbel, s azon igencsak csodálkozott és szomorú lett, hogy nincs igazi román neve a gerlének, azt mondják neki, porumbel gulerat, vagyis galléros galamb, de a gallér magyar szó, Eszter úgy érezte, becsapták őt, és meglopták Puiut, a román madarat.

Azt is észrevette, hogy a környéken már sokkal több a balkáni gerle, mint a galamb, ez bizonyára amiatt van, mert a gerleszülők szívósabbak, kitartóbbak, mint a galambok, még télen is költenek, ha enyhe az idő, valamilyen erős ösztön hajtja őket, amit nem lehet megmagyarázni. Őt elhagyta az apja, soha meg sem kérdezte, van-e ruhája, cipője, kenyere, azt híresztelik róla, jól megy neki Magyarországon, már kisvendéglőt tart fenn fiatal ringyójával valamelyik külvárosban.

Egyszer álmában látta az apját, kertes háza volt, az udvaron pajta, csűr, s azokban annyi galamb, hogy, amikor fölrepültek, felhő lett belőlük az égen, az apja az udvar közepén állt, zöld kezeslábas volt rajta, és svájci sapka, egy sárga színű sító tartott a szájában, abból különös füttyjeleket adott le, s a galambraj aszerint

mozgott, hogy milyen éles vagy milyen mély, milyen rövid és milyen hosszú volt ez a füttyjel – Eszter látott egyszer a Küküllő parti réten egy távirányítható játékreplőgépet, az is így csapongott, ha nyomkodta lenn, a földön a román fiú a gombokat –, a madarak fölcsaptak a magasba a felhőkig, aztán zuhantak, mintha élettelen tárgyak lettek volna, a végén, mint egy méhraj, rázúdultak az apjára, vállára, fejére, hátára, úgy betemették, semmi sem látszott ki belőle, de a legfurcsább az volt, hogy a színük megváltozott, mindenik hófehér lett, óriási tollas hóember állt az udvar közepén, s mivel szakadatlanul omlottak az égből a rajok, hegyes domb, galambhalom keletkezett.

Ugrott ki a szíve, úgy dobogott, amikor megbredt, aztán megnyugodott, örült, hogy nem temették el a galambok az apját, álmom volt az egész. Soha nem vallotta be sem az anyjának, sem Eszter nagymamának, hogy ő szereti az apját, legyen bárhol azzal a fiatal, magyar ringyóval.

Eszter sokat foglalkozott ezzel az álommal, ha volt egy csepp szabadideje, dédelgette magában, az kapcsolata össze az apjával, akiből az álmom szerint galambász lett, milyen jó lenne, ha egyik postagalambja megjelenne a balkonon a gerlepár mellett, s a szárnyára rá volna kötve egy kis cédula. Idáig merészkedett képzelgéseiével, az még álmodozásnak is túlzás lett volna, hogy üzenet, levél jött az apjától postagalamb szárnyán, amelyikben így szólítaná meg őt: Kedves lányom, Eszter!

Ezzel az álommal és az álmom utáni révülettel kezdődött meg Eszter második élete. Mindaz, ami körülvette, a román iskola, a lakónegyed, a pincéből kiáramló dohos és bűdös levegő, a rengeteg szűnyog, a koszos lépcsőház, az udvar a hatalmas kukával, amit csak teherautó tudott fölemelni, a kicsi, zsúfolt konyhájuk, a fürdőszoba, a vécé légiessé vált, a paraván elválasztotta az egészszől, az ő szeretett világa az erkélyajtó, a balkon, a gerlepár, a nyúlánk ecetfa, a szomszéd blokkház sűrű fala, a csatornákra, párkányokra gyűlt madársereg volt. A galambok és a gerlekék beköltöztek a lelkébe, uralkodtak a gondolatain, különös vágyakat ébresztettek benne, még éjszaka is kísértették, álomban, félálomban velük foglalkozott. Már kamaszlány volt, amikor saját magának bevallhatta, hogy ez a második élete *nem a külső világ mellett, hanem a külső világ helyett van*, pótolják azt, amit nem kapott meg senkitől.

A felnőttek világából mégsem tudott teljesen kilépni. Az édesanyja és Florin, a román taxisofőr elhatározták, hogy összeházasodnak, ami rendben is lett volna, neki rokonszenves volt a fülétől a nyakáig szőrös macsó, de addig nem lehetett az anyakönyvi hivatal elé állni, amíg Kati nem vált el Ákostól, a férjétől. Nem nagy a világ, a hírek jöttek, mentek, sokan dolgoztak „magyarban”, ahogy ők mondták, ezektől a vendégmunkásoktól megtudták az Ákos címét, és elhatározták, kimennek, békességesen megegyeznek.

Eszter nem tudta eldönteni, miért ragaszkodik az anyja ahhoz, hogy ő vele menjen Magyarországra. Védőpajzsna szánta volna őt? Arra gondolt, ha ott van a kamasz lánya, mégsem mérgesedik el a beszélgetés? Nem esnek egymásnak? Nem lett volna csoda, mert rengeteg keserűség és méreg gyűlt föl benne.

Este ültek vonatra, egész éjszaka utaztak, másnap reggel érkeztek meg a Keletibe. Kezükben volt a cím, taxit fogadtak, és kivitették magukat a külvárosi kisvendéglőbe, ahol már nagy volt a sürgés-forgás, Betti a söntésben töltögette az italokat, Ákos felszolgált a teremben és a nyári kertben. Eszternek feltűnt Betti babaarca, valamikor szép lehetett, gondolta, de elhízott, a zsirpárnák elfödtek az egykori vonásokat, rezgett a tokája, ahogy nyúlka a poharak, az üvegek után, a kézfeje is olyan volt, mint a nagymama pánkója.

Nem volt meglepetés az érkezésük, levélben megírták nekik, hogy jönnek, azt is, hogy Kati, mármint Eszter anyja válni akar, mert megkérték a kezét, új életet szeretne kezdeni.

Azt hitte Eszter, hogy elájul, amikor meglátta a hasas, kopasz embert, rövid ujjú, piros kabátban, fehér pincérekötényben, karján átdobott kendő, alul fekete pantalló. Gallértalan volt a felöltője, a nyakán és az alkarján messzire virított a kékes, pirosas tetoválás, valamilyen medúzanyúlvány, bal fülében aranykari fitegett, az arcát kikezdte a sok éjszakázás és az alkohol:

- Ūristen! Ez az én édesapám? Ez Simonffy Ákos? Ezt szerettem én titokban? Ez hagyott el minket Bettiért? Milyen daliás alakot álmodtam meg: kezeslábasban, svájci sapkával a fején, szájában varázssíp, feje körül röpködő galambok! Vajon akkor is ilyen volt, amikor én születtem? Fényképek maradtak róla, azokon jobban nézett ki, volt haja, épek voltak a fogai, kedves mosoly űlt az arcán.

Az apja nem fogott kezét a feleségével, tett egy mozdulatot, mintha Esztert meg akarná csókolni, de ő riadtan kapta el a fejét, s lépett egyet hátra.

- Gyertek be a söntés mögötti szobába - szólt Ákos, s a hangja is olyan volt, mint a külseje, fakó, kopott, színtelen.

- Jó, bemegyünk, de tüntesd el a színről a Bettidet, nem kívánom látni - mondta az édesanya, s addig nem mozdult a kerthelyiségből, amíg az új asszony, Ákos susmutyolására, nem ment be egy szemközti ajtón, amiről ők nem tudták, hová vezet.

Gyors és kimért volt a beszélgetés:

- Azért jöttem, hogy egyezzünk meg a válásról. Neked élettársad van, nekem barátom, akivel házasságra akarok lépni, nincs értelme papíron együtt lenni.

- Mit követelsz? - kérdezte Ákos. Hiába nézed a vendéglőt, a sok asztalt, a söntést, az italokat, mert hatalmas adósságot vettünk föl, még felét sem törlesztettük le.

- Nem kérek semmit. Szabadulni akarok tőled.

- De a törvényszék hivatalból gyermektartást ítél. Eszter még kiskorú.

- Eddig sem fizettél Eszterért egy banit sem, ezután se fizess. Megélünk mi, ahogy eddig is megvoltunk.

- Ki garantálja, hogy nem gondolod meg magad, s nem kezdesz követelőzni, ha a kezekben a bírósági végzés?

- Nézz a lányodra! - mondta Kati. Ennek a tiszta gyermeknek a tekintete biztosíték arra, hogy nyugodtan élhatsz Bettiddel. Utoljára találkoztunk.

Eszter először szembesült azzal a világgal, amelyikből ő keletkezett. Úgy robant szét benne minden illúzió, mintha erdőszéli nyüves gombára lépett volna. Őrzött magában egy férfialakot, aki kedves, okos, nagylelkű, aki bariton hangon szólal meg, aki...

Szédülni kezdett, megkérte az anyját, beszélje meg egyedül, amit még meg akar beszélni, ő várni fogja az utca túlsó oldalán az autóbusz-megállóban. Kiszédelgett a söntés mögötti lebujból, senki sem tartotta vissza, mindketten tudták, mit jelentett Eszternek ez a találkozás.

Hazafelé a vonatban egyetlen szót sem szóltak sem az apjáról, sem Bettiről, sem a válásról, az édesanya nem akarta fokozni Eszter kínjait. A jövőt tervezgették, a közelgő érettségit, de amikor Kati elmesélte, hogy Florin édesanyja meghalt Galacon, és ők át akarják venni az örökséget, a kertés házat, Eszter azt érezte, hogy kiborult az idő a maga természetéből.

Tehát Galac. Hol is van az? Eszter éltanuló lett a román osztályban, a földrajzot különösen szerette, s most elindult gondolatban Románia térképén, ott van Brassó, az nem esik túl messze Segesvártól, ahol most laknak, nyílegyenes az út dél felé Ploiestiig, ott el kell térni balra, jön Buzău, Brăila, végül Galac. Istenem, az már az orosz határ, vagy dehogyis orosz, az ukrán határ, a Duna is megbolondult, lentről, délről feltámolygott idáig, s csak itt, Galacnál indult meg a saját deltája felé. Az emberek is ilyen bolondul élnek, elindulnak egymás irányába, aztán hátat fordítanak egymásnak, s keresik a deltát, amit soha nem találnak meg. Hacsak nem a halál a delta, mert azt mindenki megkapja előbb-utóbb.

Itt ért véget Eszter képzelgése, ahhoz már nem volt bátorsága, hogy belegondoljon, milyen is lesz, ha nemsokára ott fog élni a hatalmas Duna mellett, nem túl messzi attól a ponttól, ahol a hömpölygő víz háromfelé szakad, a Kilia-, a Sulina- és a Szent György-ágra, ez is milyen furcsa, miért váltak el egymástól? Mintha kifutottak volna Európából! Nem az emberi tekintet és arc idomul ehhez, hanem a sok folyó- és állóvíz, a határtalan posvány olvasztja magába annak az arcát, akinek a szeme hegyes tornyokhoz, hegyhátakhoz, zúgó fenyvesekhez szokott.

Hetekig tartott a készülődés, a csomagolás. Amikor kartondobozokba kezdték rakni a cókómókjukat, akkor derült ki, mi mindent zsúfoltak be az elmúlt években a két részre osztott garzonba, a konyhába, a fürdőbe, a ruhák, a könyvek, az éjjeli lámpák, az edények, a fűszeres dobozok hirtelen nélkülözhetetlen értékekké váltak, Kati semmitől sem tudott megválni, a barátjával, Florinnal még deszkaládákat is csináltatott, abba kerültek bele a könyvek, vállfák, a fogasok, a gyúródeszka, a húspotyoló. A bútorokat nem csomagolták, azokat a szállítóvállalat medvemozgású emberei vitték le a negyedik emeletről az udvarra.

Eszter úgy járt-kelt ezekben a napokban, mint egy alvajáró. Órák hosszat nézegette kedves madarait, gondolatok helyett ködös homály keringett az agyában, néha egy-egy román vagy magyar szó fénylett fel, aztán visszahulltak azok is a mély sötétségbe.



Egyik délután elment Orsihoz, az egyetlen magyar barátnőjéhez; vele tanult meg egykoron úszni a gát alatt, a Küküllőben, vele találkozott néha. Hallgattak. Az egykori viháncolás, kacarászás helyett fogták egymás kezét, s mindketten vigyáztak arra, hogy ne találkozzon a tekintetük. Orsi már hetek óta tudta, hogy a barátnője el fog költözni olyan világba, amelyiket elképzelni sem tudnak. Valahol keleten van az, bizonyára ott is sok kedves ember él, ott is vannak fiatalok, vannak iskolák, szerelmespárok bujkálnak a parkok ligeteiben és a Duna part fűzfái között, de mintha más bolygó lakói lennének, amely bolygónak az a tulajdonsága, hogy onnan szívesen elvándorolnak az emberek, de oda senki sem kívánczik innen.

Legnehezebb volt megválni a madaraitól. Azt már tudta, hogy Puiu helyett már rég valamelyik unokája hordja a tojónak a szalmaszálakat, a fonálvégeket, a vékony ágacskákat, az élet a balkonon mégis változatlan. A nemzedékek váltják egymást, de az idő megállt, nyoma észrevétlen.

Az ő élete egy szakadékon túl fog folytatódni, s Eszter nem tudta, mi van ennek a szakadéknak a másik partján. Az osztályfőnöke búcsút rendezett egy lyukasórán, dicsérte Eszter szorgalmát, hibátlan viselkedését, s még azt a vidéket is szép szavakkal méltatta, ahol ő ezentúl élni fog. Hazafias lelkesedéssel mondta, hogy Galac és környéke is éppen olyan része a szent, román földnek, mint Erdély, az is a mi hazánk, bizonyára boldog ember lesz Eszter a kontinensünk legnagyobb folyójának a partján. Még valamilyen allegorikus futammal is próbálkozott, hogy az ember élete a vizekéhez hasonlít, de az nagyon laposra sikerült, ezt ő is érezhette, mert elhallgatott, borvizet, gyümölcslevet töltött nájlón poharakba, pogácsát osztogatott, aztán ő is, az osztálytársai is kezét fogtak vele: Drum bun, și sănătate! – Jó utat és egészséget!, mondták, s akkorra már ki is csengettek, ők kimentek szünetre, Eszter hazaballagott.

Nem érzett semmit. Se örömet, sem bánatot. Mostanig csak kötelesség és engedelmesség volt az élete, miért legyen az más ezután?

Ha el kell válni kedves madaraitól, akkor jöhet bármi. Az édesanyja egyetlen egyszer sem kérdezte meg, hogy ő mit akar, hogy szívesen megy vele és Florinnal abba az ismeretlen nagyvárosba, vagy kényszerből, nem beszélte meg vele a jövőjét. Ákos és Kati, az apja és az anyja útjai különváltak, s Eszternek mindegy volt, milyen vágányon fut az ő élete.

Amikor a család összegyűlt búcsúestre, amikor a nagymama felszeletelte a tortát, s Tóni bácsi virágsokrot nyújtott át neki, egy kicsit elérzékenyült. Valamit érzett a szíve táján, pillanatig tartó remegést, de az is hamar elmúlt, s maradt az addigi tompaság, zsidbadt nyugalom.

Hatalmas autótérn tolatott be rükverccel a blokkház udvarára, a Florin cók-mókjai, bútorai már rajta voltak, s amíg a rakodómunkások mindent felpakoltak, Eszter kiment a lakrésze balkonjára, onnan hintette a madáreledelt szerte-szét a levegőbe. Készült erre a búcsúra, több kilót vásárolt a madárboltban, egy vederben vegyítette össze a magokat gabonával, onnan markolta, és sarlóalakban szórta a levegőbe, a könnyei végigfolytak az arcán, hullott a sok mag, a madarak

megbolydultak, a szomszéd épületekről is tódultak, megszállták az ecetfát, aztán annak a tövében a galambok a gerlékkel összekeveredve csipegették föl a napraforgót, a kukoricát, a borsót, az erősebbek elkergették a gyengébbeket, erős csőrükkel vagdosták egymást, csak akkor csillapodtak le valamicskét, miután degeszre tömték a begyüket.

Az autótérn vezetőfülkéjében olyan hosszú volt az ülés, hogy mindhároman elérték, Eszter arra kérte az anyját, ülhessen ő az ablak mellett, onnan a visszapillantó tükörben látta, hogy tűnik el a Tudor Vladimirescu negyed, a tömbházuk, a város híres toronyórája, hogy tűnik el az a tizenhat év, amit itt töltött.

Aztán csak a szürke aszfaltot nézte órák hosszat, amelyet úgy gyúrt maga alá a hatalmas kamion, mint a mesékben a sárkánykígyó a jószágos király katonáit.

